

KONTAKT

Sydslesvigsk Forenings informationsblad

UGENS OVERSKRIFTER

SSFs LANDSMØDE 10. NOVEMBER

Spil Dansk

[KONTAKT] Spil Dansk dagen 25. oktober bliver også et highlight i Sydslesvig. Ikke mindst i Lyksborg, hvor skolen lige har vundet en egen, gratis koncert med Phönix.

Læs mere på KONTAKT side 3

Kirkestruktur

[KIRKESIDEN] Kirkeministeren IManu Sareen lægger op til ny struktur for folkekirken. Præsterne Jacob Ørsted og Christian Langballe orienterer og kommenterer.

Læs mere på KONTAKT side 4

Selvbevidst

[KONTAKT] Det var et selvbevidst parti - SSW og dens formand Flemming Meyer, der holdt landsmøde i lørdags. Det bør også få at vide, der kun forstår tysk.

Læs mere på KONTAKT side 5

Aktive

[KONTAKT] Når der kaldes til høstgudstjeneste, er FDFerne også aktive dér. Som f.eks. Nora her på billedet fra sidste år.

Læs mere på KONTAKT side 5

Forslag udbedes

[KONTAKT] Hermed indkaldes til Sydslesvigsk Forenings landsmøde lørdag den 10. november på Husumhus, Nystaden/ Neustadt 95, Husum.

SSF beder om tilmelding - gerne pr. mail til gaby@syfo.de. Landsmødet indledes kl. 9. Forud for mødet er der buffet med morgenbrød og kaffe/te.

Der gøres opmærksom på, at forslag til dagsordenen og forslag til medlemmer til forretningsudvalget (1. næstformand, 1. bisidder samt 1. og en 2. suppleant) samt medlemmer til foreningens faste udvalg (formand og øvrige medlemmer af Teater- og koncertudvalget, Kulturudvalget og Årsmødeudvalget) ifølge vedtægternes §14 skal indsendes mindst 4 uger før landsmødet (altså senest lørdag den 13. oktober).

At forslag er nødvendige - ikke kun p.g.a. demokratiske principper men også af nødvendighed - ses i det efterfølgende afsnit "Forslag", hvoraf det fremgår, at en del poster bliver

ledige. Dagsordenen og indkomne forslag udsendes ifølge vedtægternes §10 mindst 2 uger før landsmødet. Vedtægterne fås på SSFs sekretariatet hhv. kan læses/ downloades fra hjemmesiden www.syfo.de

FORSLAG

Til forretningsudvalget står 1. næstformand Jon Hardon Hansen, Vesterland, til valg. Han tager imod genvalg. FU-medlem Anne Mette Jen-

sen, Flækkeby, genopstiller ikke. Suppleant Lars Erik Bethge, Flensborg, genopstiller ikke, men Kirsten Tychsen Hansen, Nibøl, gør. Teater- og koncertudvalgets formand Karin Goos, Store Vi, og udvalgsmedlemmerne Anders Schaltz Andersen, Hatsted, og Aase Pejtersen, Flensborg, genopstiller ikke. Lene Lass, Padborg, og Hauke Paulsen, Kiel, gør.

Kulturudvalgets formand Ingwer Rodenberg Roost, Egenførde, genopstiller ikke. Og han får følgeskab af udvalgsmedlem Niels-Ole Lindgaard Sørensen, Tarp. Bjørn Egeskjold, Ladelund, Eberhard von Oettingen, Flensborg, og Knud Ramm-Mikelsen, Harreslev, tager imod genvalg, hvis det foreslås.

Alle fem medlemmer af Årsmødeudvalget med formand Gitte Hougaard-Werner, Flækkeby, i spidsen tager imod genvalg: Erik Jensen, Flensborg, Hans Heinrich Johannsen, Harreslev, Christiane Christiansen, Bøl, og Fred Witt, Egenførde.

LITTERATURFESTIVAL

21 unge danske og tyske forfattere. (Foto: litteraturfestivalen.nu)

Afslutning lørdag

[KONTAKT] Lørdag den 22. september er der stort afslutningsarrangement på litteraturfestival kl. 14 på Dansk Centralbibliotek i Flensborg. Novellesamlingen Plan B præsenteres, og alle de unge deltagere får et gratis eksemplar.

Plan B er skrevet af 21 danske og tyske elever fra skoler både nord og syd for grænsen. De unge har skrevet under vejledning af den danske forfatter Cecilie Eken og den tyske forfatter Jan Christophersen: 21 novel-

ler, 1 emne. Plan B er en samling af vidt forskellige tekster af unge danske og tyske elever. Alle 21 unge forfattere vil være til stede.

TRE FORFATTERE

Efter præsentationen af Plan B kan publikum møde den norske forfatter Kjartan Fløgstad, den danske forfatter Ida Jessen og den svenske forfatter Majgull Axelsson. Kjartan Fløgstad er en af Nordens kendteste forfattere, modtager af

Nordisk Råds Litteraturpris og aktuell med romanen "Den yderste grænse", som handler om nazismens forbrydelser. Dele af handlingen udspringer i Flensborg og Slesvig-Holsten. Ida Jessen er bogaktuel med den stærkt personlige og anmelderroste "Ramt af ingenting." Majgull Axelsson har haft et stort dansk læserpublikum med romanerne "Aprilheksen" og "Agustas hus". Drivkraften i hendes forfatterskab er de udsattes og magtesløses livsvilkår. Billetter på biblioteket eller ved indgangen: 13 euro inkl. kaffe og lagkage. Se også KONTAKT side 3 "Forfatterforedrag i Sønderborg".

aj

Kjartan Fløgstad.
(Foto: Hans Jørgen Brun)

Ida Jessen.
(Foto: Miklas Szabo)

Majgull Axelsson.
(Foto: Casia Bromberg)

Fyld den med liv!

[KONTAKT] Drømmen om Sønderborg og det dansk-tyske grænseland som "europæisk kulturhovedstad 2017" er ikke gået i opfyldelse. Det blev Aarhus, og tillykke med det!

Men de utallige bestræbelser på dansk og på tysk side - de fleste med ord, andre med en pose penge oveni - på sammen at opnå denne internationale anerkendelse, skal ikke nødvendigvis have været spildt.

Det har fremtrædende politikere og erhvervsfolk allerede understreget; og det har SSW også erklæret som mål på landsmødet i lørdags:

Kulturhovedstad eller ej; kulturregionen Sønderjylland-Schleswig eksisterer, har for så vidt altid eksisteret, og nu skal den "blot" fyldes med liv, hvis drømmen om en blomstrende grænseoverskridende region skal kunne bemærkes andetsteds end hos os.

SSW går ind for, at der fortsat og intensiveret fra dansk som tysk side arbejdes videre med kulturelle - og økonomiske - ideer og projekter, som man allerede lagde op til, da man arbejdede hen imod at blive kulturhovedstad, i

så omfattende grad som muligt. SSW opfordrer til, at den "nye" dansk-tysk-frisiske kulturregion Sønderjylland-Schleswig, der får startskuddet 1. januar næste år, støttes så bredt og af så mange som muligt.

Skal de fælles kulturelle mål i grænseregionen nås, skal kulturregionen fyldes med liv af alle parter, som der står i den af SSW vedtagne resolution.

Sydslesvigsk Forening kan kun bakke opfordringen op og er parat til fortsat at yde sit til realiseringen af en grænseoverskridende kulturregion fyldt med liv ud fra årtiers erfaring på det område.

SSF har for øvrigt altid været parat til det, og har alle årene gjort en indsats også for den grænseoverskridende kultur: med bl.a. teater, koncert, ballet, museum, foredrag, film, samarbejdspartnere, netværk, seminarer, konferencer, kommunikation og besøg.

Vort brede mindretals- og kulturpolitiske virke samt vore mange kulturtilbud hver dag året rundt er dokumentation i sig selv.

SYDSLESVIGSK FORENING

VELT/ FOLLERVIG

Huskes med glæde

[KONTAKT] Selvom SSF Velt/Foller- vigs sommeryur ikke blev det store tilløbsstykke, blev den for de syv medlemmer, der deltog, en særdeles god og hyggelig tur. I to privatbiler tog de gennem Ejder- sted, Stabelholm og gæsten til Dane- virke. Igen blev deltagerne betaget over deres smukke hjemstavn. Ture langs Valdemarsmuren og ud på Skanse 14 med det flotte udsyn over det flade land mod syd bestyrkede indtrykket yderligere. Man besøgte de to interessante udstillinger på Danevirke Museum, hvor især den om det danske mindretal med de mange kendte ting fik minderne frem og snakken i gang. Efter en hyggelig og god middag på

Ved Valdemarsmuren. (Foto: privat)

Rødekre fortsattes turen til Hedeby og Hedebymuseet. De mange smukke og interessante udstillinger og videoer gjorde dog deltagerne ret trætte og kaffetørstige; og heldigvis nåede de da også kaffen, inden der blev lukket.

Alle var enige om, at det var en af de dage, man vil huske med glæde, og at disse ture også i fremtiden bør være en del af distriktets årlige programtilbud.

hh

»A KIND OF MAGIC« VED SSF

Bandet "Queen Machine" for fuld udblæsning i Rantum på Sild.

Queen Machine på Sild

[KONTAKT] Et fantastisk sceneshow, over 20 Queen-rockklassikere og en forsanger Bjarke Baisner Laursen, der i outfit, bevægelser og sang kommer tæt på den legendariske Freddie Mercury - Silde SSF-distrikters koncert med Queen Machine fra Aarhus var en oplevelse. Salen i Rantum kogte. Over 400 billetter blev solgt. Leadguitar-spiller Peter Møller Jepsen og guitar-/keyboard-spiller Henrik Østergaard udgjorde den hårde kerne, da de for tre år siden grundlagde et band i Ikast. De eksperimenterede med musik - også Queen-musik; Bjarke kom til, bassisten Jens Lunde ligeså, og siden også Bjarke fra Odense med en fascinerende stemme, selv om han ikke helt kan leve op til Mercurys tre en halv oktaver. Paolo Romano Torquati, drummeren, sluttede trop; bandet Queen Machine var klar.

Publikum i Rantum på Sild - fra 10 til 80 år - var mere end forbavset over, at bandet stadig betegner sig som amatørband. Al musik er godt håndværk og fascinerende live, med en ganske enkelt undtagelse ind imellem. Og bandet lagde beskedent heller ikke skjul på, at de var forbavset over publikum syd for grænsen, for det var første gang, de spillede her. Beskedne var de også, hvad indkvar-

teringen angik: De sov på ADS-hjemmet lige om hjørnet, og de fik også udbygget deres geografi-viden: Sild er en ø med en dæmning fra den forkerte side, hvis man vel at mærke står i Havneby, og færgen er sejlet for næsen af én. SSFs omdømme på Sild er blevet styrket gennem denne Queen Ma-

chine-koncert, et positivt omdømme, der allerede blev opgraderet ved SSFs to forudgående coverband-koncerter, nemlig med Pink Floyd-Projekt og U2-bandet Die Herren. Og warmup-gruppen Scoon fra Sild var heller ikke til at kimse af.

Sabine Priebe/Be.

Bjarke Baisner Laursen som Freddie Mercury. (Fotos: Sabine Priebe).

LEDIGE PLADSER

Bennetgaard kalder

[KONTAKT] Pga. af afbud er der ledige pladser til Bennetgaard den 16. oktober, 6. og 27. november (juleholdet). Ring og hør nærmere på tlf. 0461-570 580.

ps

DANSK-TYSK

En aften med Heinrich Harries

[KONTAKT] Gesellschaft für Flensburger Stadtgeschichte, Stadtarchiv og Studiefælleskab & Arkiv ved Dansk Centralbibliotek havde inviteret til foredrag om den flensborgske sangskriver m.m. Heinrich Harries for nylig. Det skete i anledning af hans 250 års fødselsdag den 9. september. Det var en virkelig god aften af de sjældne; arkivar Broder Schwensen og tidligere leder af studiefælleskabet Lars N. Henningsen supplerede hinanden på fornemste vis. Vi fik et godt indblik i Heinrich Harries' liv, hans kunnen, hans trængsler og hans evner. Han har givet sin samtid meget. Dejligt var det også, at elever fra Du-

borg-Skolen med to engagerede lærere i spidsen sang et par af Harries' sange. De havde virkelig ikke gjort sig det let, de var bare så gode at høre på. Der var virkelig gjort et godt stykke arbejde, for at det kunne blive en oplevelse. Det var rigtig dejligt. En oplevelse var det også, at overborgmester Simon Faber ledsagede, da vi sang med på "Königslied" fra 1790, som Harries havde digtet til ære for Frederik den 7., og som blev trykt i Flensburger Wochenblatt med melodien "God save Great Georg the King." Indledningsvis spillede nogle elever et par melodier: Henning Peters på kontrabas, Christian Rasmussen cello, Maik Vedehave guitar, Rune

Delfs sang solo; Ruth Maschmann og Tom Vincens Hansen ledsagede på klaver. To piger sang duet. Alle elever var fra 12./13. årgang og vakte stor glæde med deres kunnen. Også derfor blev aftenen noget ganske særligt. Man brugte det sprog, der blev talt i Heinrich Harries' levetid, nemlig tysk, og det var for at give os indblik i datidens kulturliv. Det var en god idé og gav os noget at tænke over. Dem, jeg talte med, var glade for det initiativ, der var blevet taget. Så var vi da et par flere, der lærte Heinrich Harries at kende, for i skolen hørte vi ikke om ham.

Ilse Marie Kürstein, Bov

AKTIVITETSHUSET

Flere tilbud

[KONTAKT] Aktivitetshuset i Flensborg har en række tilbud: **Tegn og tryk en folie** med blomster, stjerner, en tekst eller andet til din bil, mandag den 24.9. kl. 16.00-17.30 v/ Marco Knappert. Pris: Materiale efter forbrug - ingen tilmelding. **Sysleaften for håndarbejdsvilde** den 24.9., 31.10. og 29.11. kl. 19-22 v/ Sarah Keppler og Melanie Christian-

sen. Karl Fischer fra DCB læser "Blyanthistorier". Ingen tilmelding. **Pizza og glasperler til piger fra 12 års alderen** onsdag den 26.9. kl. 16-18 v/ Lise Paulsen. Pris: 10 euro inkl. materiale og pizza - tilmelding påkrævet. **Slib dine knive og dit værktøj** selv onsdag den 26.9. kl. 17-19 v/ Helge Bastiansen. Ingen tilmelding.

Ugen der kommer

21. Ældreklubben **Flensborg-Duborg**: Hygge i Toosbüygade 7 kl. 15
Lyksborg UF: Fredagsklub på skolen kl. 18.30
 De danske foreninger og institutioner i **Vanderup**: Spisning og underholdning på skolen kl. 18.30
 SSF-distrikt **Bredsted** og Ulf: Børnebiograf på skolen kl. 18-20.30
 SSF-distrikt **Tønning**: Sort Sol i Tøndermarsken kl. 16
 SSF-distrikt **Hohn Herred**: Voksen-filmklub i Christianshus
 22. litteraturfest.nu: Mød forfatterne Majgull Axelsson, Kjartan Fløgstad og Ida Jessen på **Flensborg Bibliotek** kl. 14
 SSF: Landsteatret med "Små grå løgne" på **Flensborg Teater** kl. 20
Harreslev Kvindeforening: Musicaltur til Berlin 22.-23.9.
 SSW-distrikt **Jaruplund/Veding** og **Hanved/Langbjerg**: Guidet tur gennem kommunen, fra Jaruplund Danske Skole kl. 10
 SSF-distrikt **Oversø/Frørup**: Linedance for hele familien i Trene-Skolens Frørup afdeling kl. 11-13
 SSF-distrikt **Hatlund/Langballe**: Løppe-lotto på skolen kl. 19
 SSF-distrikt **Frederiksstad**: Høstgudstjeneste i Menonitterkirken kl. 16.30 og høstfest i Paludanushuset
 SSF **Rendsborg-Egernførde** amt: Kulinarisk aften
 SSF-distrikt **Sønderbrarup** og menigheden: Historisk udflugt til Rendsborg kl. 9
Slesvig SSF-distrikt Holm Skt. Jørgen og Kerteminde Grænsforening: Rundvisning på Slesvighus kl. 16.30
 24. **Flensborg** SSF-distrikt Nord: Hygge med Margretheklubben i Menighedshuset kl. 14
Harreslev Ældreklub: Kaffetur
 SSF-distrikt **Jaruplund, Veding og Sankelmark**: Hygge på skolen kl. 19.30
 SSW-distrikt **Sønderbrarup**: Åbent bestyrelsesmøde kl. 19
 SSF-distrikt **Treja/Hollingsted**: Workshop "Vi syer børnetøj" på skolen kl. 19.30
 25. SSFs Humanitære Udvalg: Vandrung - **Sankelmark Sø** og Arnkiel Park, fra Exe kl. 9.30
 SSF **Flensborg** Kirkehøjskole, Den slesvigske Kvindeforening, Aktive Kvinder og DCB: Aminah Tønnsen om „Bevidst muslim og pæredansk - en uspiselig cocktail?" på Flensborghus kl. 19.30
Flensborg SSF-distrikt Nord: Morgenmad med Sejlklubben i Tønnsenhuset kl. 9
 SSF-distrikt **Kobbermølle**: Madlavning på skolen kl. 18
 SSF-distrikt **Tarp/Jerrishøj**: Klubaften for alle fra 5. klasse og opefter på skolen kl. 18.30-20.30
Skovlund ældreklub: Lotto i forsamlingshuset kl. 15
 Aktive Kvinder **Bredsted**: Tur til Tønnsen-foredraget på Flensborghus
 SSF **Rendsborg-Egernførde** og **Gottorp** amter: Efterårsfest for 60+ i Landgasthof Satrup kl. 15
Slesvig SSF-distrikt Centrum-Nord: Hobby med nål og tråd på Slesvighus kl. 19.30
 SSF-distrikt **Dannevirke**: Hobby på Dannevirkegården kl. 19.30
 26. SdU: Show med DGLs verdenshold i Idrætshallen, **Flensborg** kl. 19.30
SSH: Høstfest kl. 18
 SSF **Flensborg amt**: Efterårsfest 60+ på Flensborghus kl. 14.30
Vanderup Kvindeforening: Hygge på skolen kl. 19.30
Oksbøl Kvindeforening: Møde i forsamlingshuset kl. 19
 SSF-distrikt **Bøglund**: Seniormøde i forsamlingshuset kl. 14.30
 SSF-distrikt **Ravnkær**: Hobby i forsamlingshuset kl. 19.30
Slesvig Seniorklub: Hygge med årsberetning i Ansgarsalen kl. 14.30
 27. **Kobbermølle** Museum og Industrimuseet: Jan Jessen (på tysk) om "Christian IV, den unge konge og Kobbermøllen 1600-1625" på Kobbermølle Museum kl. 18
 SSFs Humanitære Udvalg: Seniordans med Signe Andersen på **Flensborg Bibliotek** kl. 14.30
 SSF: Symfonikoncert med Sønderjyllands Symfoniorkester i Nikolai Kirke, **Egernførde** kl. 20
 Ansgar menighed **Flensborg**: Aftensang og afsked med Wolfgang Joern i kirken kl. 17
 SSF **Flensborg** by: Efterårsfest 60+ på Flensborghus kl. 14.30
Flensborg SSF-distrikt Nord: Hygge med Renate i Spætteklubben kl. 14.30
HKUF: Teakwondo-afdelingsmøde på Cornelius Hansen-Skolen kl. 18
Sønderbrarup Skole: Strikkecafé kl. 19-21
 Torsdagsklubben **Mårkær**: Møde hos Gertrud Jochimsen kl. 15

HINAUS IN DIE WELT

Mit Erfahrungen aus der Grenzregion

[KONTAKT] Um die nationalen Minderheiten in Europa zu bewahren und ihre Kulturen zu stärken, ist eine intensive Auseinandersetzung mit allen so genannten "human rights regions" (Menschenrechtsregionen) - wie z.B. unserer deutsch-dänischen Grenzregion - dringend erforderlich. Und genau diesem Ziel hat sich das "European Centre for Minority Issues" (ECMI) mit Sitz an der Flensburger Schiffbrücke verschrieben und trägt dazu mit hochqualitativen Forschungsstudien, politisch relevanten Analysen und Initiativen rund um eine erforderliche Kooperationen bei. Eine dieser Maßnahmen ist die

mittlerweile jährlich in Zusammenarbeit mit der Universität Flensburg organisierte Sommerschule, bei der sich junge Forscher unterschiedlicher Herkunft eine Woche lang in Fachvorträgen und Exkursionen sowohl theoretisches als praktisches Wissen in den Räumlichkeiten der Universität sowie am Orte des Geschehens aneignen. Die diesjährige Sommerschule hat nun zum zweiten Mal und diesmal unter dem Motto "Nationale Minderheiten und Grenzregionen" stattgefunden. Als Zeichen der Wertschätzung durch die Stadt Flensburg hatte Bürgermeister Henning Brüggemann

am Ende des Seminars die Diplome zum erfolgreichen Abschluss der Sommerschule an die 25 jungen Teilnehmer ausgehändigt. Zeitgleich mit dem Abschluss der Sommerschule wurde zur Anschlusskonferenz "Autonomy Arrangements in the World" übergeleitet, die vom 13. bis 15. September im Flensborghus in der Norderstraße stattfand - von Dres. Osipov und Levente Salat von der Universität Babeş Boluai aus Rumänien gemeinschaftlich mit dem ECMI organisiert.

ko

TØNNING SSF

Sæsonstart med god mad

[KONTAKT] Så blev sæsonen skudt i gang i Tønning. Sæsonstarten bød på bl.a. „Birnen, Bohnen og Speck“, da SSF Tønning distrikt inviterede til buffeten med traditionelle ejderstredretter. Men også andre gamle kendinger som "Saure Rolle" blev serveret. For nogle få var

det helt nyt, for andre totalt ukendt. I hvert fald blev der gået til buffeten, og over god mad går snakken som bekendt bedre, måske om den kommende sæson og hvad der venter forude. Hvilke koncerter, teaterforestillinger og mere tilbydes der for medlemmerne; en lille forsmag fik man i

hvert fald den aften. "Gamle" og helt nye medlemmer havde en hyggelig aften sammen, og hvis det var et fingerpeg for den nye sæson, så lover det rigtig godt. Tak for god mad og en hyggelig aften,

Hanne Andersen

SPIL DANSK-DAGEN 25. OKTOBER

Lyksborg Skole vandt

[KONTAKT] Lodtrækningen om en gratis, individuel koncert med folkbandet Phønix i forbindelse med den sydsllesvigske del af Spil Dansk-dagen overalt i Danmark den 25. oktober blev vundet af Lyksborg Danske Skole. På et møde i den sydsllesvigske styregruppe - sammensat af repræsentanter for Sydsllesvigsk Forening, Sydsllesvigs danske Ungdomsforeninger, Aktivitetshuset, Dansk Skoleforening, Dansk Centralbibliotek og Kulturbüro Flensburg - trak Kulturbüro-FSJ´leren Lara Schier den heldige vinder blandt 14 deltagende danske skoler. Mere om Spil Dansk-dagen på www.spildansk.dk hhv. www.syfuo.de/spildansk.

Lykkefe Lara Schier t.h. sammen med f.v.: Tinne Virgils, SdU, Thomas Frahm, Kulturbüro, Boris Erben, SSF, og Sarah Keppler, Aktivitetshuset.

BLÆSERKONCERT EGERNFØRDE

Solist og »sønderjyderne«

[KONTAKT] Torsdag den 27. september kl. 20 indbyder SSF og Sønderjyllands Symfoniorkester til koncert i St. Nikolai kirke i Egernførde. Med er også Ian Bousfield, tidligere solobasunist i Wiener Filharmonikerne, der i 2011 var på besøg hos orkestrets basungruppe, hvor han holdt workshop og gav koncerter med gruppen. Efterfølgende udtrykte han stor begejstring over såvel stemningen samt det kunstneriske niveau hos musikerne. Derfor er det glædeligt, at han nu optræder som solist i dette spændende

program kun for blæsere og slagetøj. Dirigent er Felix Hauswirth, specialist i blæserrepertoire. Program: Paul Dukas – Fanfare pour précéder La Péri Felix Mendelssohn – Ouverture for blæsere Richard Strauss – Serenade nr. 7, Esdur, op. 7 Joaquin Rodrigo – Adagio par orchestra de instrumentos de viento Ferdinand David – Concertino for basun og blæsere, op. 4.

Solobasunist Ian Bousfield (Foto: Wilfried Hedenborg)

KARIN JOHANNSEN-BOJSEN

Forfatter-foredrag i Sønderborg

[KONTAKT] Som et led i den grænseoverskridende litteraturfestival præsenterer Sprogforeningen i samarbejde med Grænseforeningen, Foreningen Norden og Sønderborg Bibliotek forfatteren Karin Johansen-Bojsen, Flensburg, med foredraget »Fra Sindelag til Sydsllesvigskvinde - et sydsllesvigsk forfatterskab med mening i«. Karin Johansen-Bojsen fortæller om sin baggrund og sit forfatterskab på Biblioteket Kongevej i

Sønderborg fredag den 21. september kl. 16. Entré inkl. kaffe 50 kr./ 6,50 euro. Karin Johansen-Bojsen er opvokset i Flensburg og har sideløbende med sit forfatterskab undervist på Duborgskolen i en lang årrække. Hun debuterede i 1980 med digtsamlingen "Sindelag". Siden har hun skrevet romaner, som alle beskæftiger sig med det at vokse op i et grænseområde med flere kulturer og sprog. I romanerne kredser hun netop om de

ufordringer og komplikationer, der ligger i en opvækst, hvor særlig dansk og tysk kultur krydser klinger og hvor sådanne specielle levevilkår på godt og ondt præger hele landsdelen. Karin Johansen-Bojsen har været kulturpolitisk aktiv for det danske mindretal i Sydsllesvig. I 1996 fik hun Sprogforeningens Kultur- og Sprogpris og året efter Grænseforeningens Kulturpris.

Frode Sørensen, formand

AVENTOFT

Bente Dahl på besøg

[KONTAKT] Bente Dahl har fortsat fingeren på pulsen, selv om hun forlod Folketinget ved valget sidste år, og dermed også trådte ud af Sydsllesvigudvalget. Tirsdag den 25. september kl. 19 gæster hun med et foredrag Aventoft menighedshus, Am Pegelgraben, bag præsteboligen på Drift 8 i Aventoft. I sit foredrag, der bliver tilbageskændt og topaktuelt, kommer hun omkring i værdipolitikken, som hun har beskæftiget sig med og som ligger hende på hjerte. I foredraget bliver der indslag af fællessang fra Højskolesangbogen. Som folketingsmedlem beskæftigede hun sig især med det kirkepolitiske, men også med kultur og mindretal. Hun er formand for sit partis, Det Radikale Venstres kulturudvalg og med i det udvalg, der forbereder en egen sty-

relse for folkekirken; "sig blot synode", som hun siger. Hun er medlem af bestyrelsen i Nordisk Informationskontor, der er hjemmehørende i Flensburg. Men Bente Dahl er også et musik menneske, der spiller fløjte og gerne sætter sig bag klaveret og akkompagnerer til fællessang. I den egenskab kender vi hende også i Sydsllesvig og i Sønderjylland. Hun har med musikken været med i det frivillige foreningsliv, er medlem af forretningsudvalget i Folkekirkens Ungdomskor, foruden at have arbejdet professionelt med musik i det meste af sit voksenliv, bl.a. som musikskoleleder. Bente Dahl bor i Løgumkloster og er æresborger i landsbyen Volo i Ghana. Foredraget er åbent for alle interesserede og gratis, men kaffen koster 3 euro hhv. 25 kr.

ANSGAR FLENSBORG

Farvel til Joern

[KONTAKT] Ansgar kirkes organist Wolfgang Joern stopper som organist ved kirken i Flensburg-nord. Han havde sin første ansættelse ved Helligåndskirken og har siden 1968 været organist i den nordlige bydel

danske kirke. Joerns afsked markeres ved aftensang i kirken den 27. september kl. 17, hvor også Torsdagskoret medvirker. Efter aftensangen bliver der budt på et let trakterement.

sh

BIBLIOTEKET

Foredrag og musik

[KONTAKT] Frøya Gildberg og Charlotte Andersen fortæller lidt om musik, livet som musikere, om instrumenter og stemmer og lidt mere torsdag den 27. september kl. 16 på Flensburg Bibliotek, Nørregade/ Norderstr. 59 i Flensburg. Frøya Gildberg debuterede fra solistklassen på Hochschule für Musik und Theater Rostock. Frøya er - helt nyt -

også sanglærer for Det Sønderjyske Pigeorkester. Charlotte Andersen er uddannet ved Det Jyske Musikonservatorium. Hun har bredt sig langt ud over den klassiske genre og optræder regelmæssigt med violinisten Kim Sjøgren. De slutter af med et par sange. Men først fortæller bibliotekaren om månedens bedste bøger. Der er fri entré.

RENDSBORG-BYDELSDORF

Kom med din salgsbod

[KONTAKT] SSF-distriktet Rendsborg-Bydelsdorf planlægges en julebasar i Ejderhuset den 8. december kl. 10-15 og søger 5-6 personer, som har lyst til at stå med deres salgsbod og sælge egne men også købte kreative ting og sager af forskellig art. Det kan

være nips, hårpjnt, julepynt - hvad som helst. Kontakt venligst Margret Mannes på tlf. 04331-3379649 eller på mail m.mannes@me.com Planlægningen er i gang, så man skal blot klø på med at melde sig.

TARP

Kaalø-foredrag

[KONTAKT] Sprogforeningen har gjort et kup: Forfatteren og præsten Sten Kaalø holder sit foredrag "Fra Kartoffelskræller til salmedigter" tirsdag den 25. september kl. 15 i Tarp Seniorcenter, Vanderupgade/ Wanderuper Strasse 21. Sten Kaalø, som i januar modtog Jydsk-Vestkystens Kulturpris, blev i 1992 frimenighedspræst i Bovlund. Kaalø involverer sig stærkt i det nære både menneskeligt og geografisk. Han debuterede i 1969 med digtsamlingen "Med hud og hår" og det brede forfatterskab kredser ofte om kærligheden, hverdagens poesi og

glæden ved livet. Senest har Kaalø udgivet novellesamlingen "Begyndelsen og Slutningen" og i sommer var han primus motor i et egns spil, der blev opført i Tønder. I alt har Kaalø udgivet mere end 60 digte, noveller og romaner, herudover er det også blevet til adskillige salmer. Alle er velkomne. Foredrag med kaffe og kage: 5 euro. Oplev Sten Kaalø på YouTube: Skriv Sten Kaalø på Google, så kommer YouTube med godt 6 minutters tv-spot, hvor Kaalø fortæller på Bovlund Kirkegård.

KOBBERMØLLE

Foredrag om Chr. IV og Kobbermølle

[KONTAKT] Torsdag den 27. september kl. 18 på Kobbermølle Museum gentager lederen af Dansk Centralbiblioteks Sydsllesvigske Samling Jan Jensen på opfordring sit fremragende foredrag "Christian den Fjerde.

Den unge konge og Kobbermøllen: 1600-1625" fra april 2012. Denne gang holdes foredraget på tysk. Entré 2 euro. Medlemmer af Industrimuseet har gratis adgang.

ER DU TILMELDT ÅRETS MINDRETALS FEST, TIRSDAG DEN 2. OKTOBER? Køb billet via www.volxbad.de

SPILLESTEDET

KIRKESTRUKTUR

[KIRKESIDEN] Ligestillings- og kirkeminister Manu Sareen har som det seneste nedsat en kommission, hvor formålet er, at kirken skal have et råd eller en synode, som skal kunne udtale sig på kirkens vegne. Læs hvad Christian Langballe og Jacob Ørsted mener om det.

Manu Sareen (f. 1967): Dansk politiker, p.t. ligestillings- og kirkeminister.

Et omdiskuteret barn

[KIRKESIDEN] Kirkeminister Manu Sareens nye udvalg om styring af folkekirken træder ind i en lang historie, hvor løfteparagraf 66 i grundloven - Folkekirkens forfatning ordnes ved lov - har været et særdeles omdiskuteret barn. Men hvor mange mener, at kirkestrukturen skal komme oppe fra, viser historien, at den er godt på vej fra neden.

Med grundloven af 1849 blev Danmark en sekulær demokratisk stat og var ikke længere en kristelig stat. Det var ikke mere indlysende, at Den evangelisk-lutherske Statskirke var en integreret del af staten, som den havde været under enevælden. Derfor indeholdt Grundloven en løfteparagraf om en kirkeforfatningslov, som stort set uændret er blevet gentaget i de reviderede grundlove, som siden er kommet. Uden dog at være blevet præciseret.

STØRRE TOLERANCE

Adskillelsen tog dog allerede sin begyndelse med oplysningstidens tanker om religionsfrihed og tolerance. Grundtvig stillede krav fra slutningen af 1820'erne om religiøs frihed til religionsudøvelse på tværs af Statskirkens sogneenheder. Kirketugsbestemmelserne ophørte med at blive anvendt, og forbuddet mod katolske præster blev neutraliseret. A.S. Ørsted indførte en mere tolerant linje over for baptisterne, der ellers fik deres børn tvangsdøbt af Statskirkens præster, idet de praktiserede voksendøb.

FRIHED Gennem LOVGIVNING

Friheden for alle borgere var hovedsagen for Venstre og grundtvigianerne, og kampen skulle føres i Rigsdagen og sikres gennem dens love, også i kirkelige sager. Hverken Venstre eller grundtvigianerne ville have en kirkeforfatning men mente, at lægfolket gennem Rigsdagen skulle sørge for, at evangeliet fik frit løb i Folkekirken. Og sådan har holdningen været indtil i dag.

ØNSKER OM EN KIRKEFORFATNING

Den konservative fløj med H.L. Martensen i spidsen og en væsentlig del af gejstligheden ville efter 1849 have en kirkeforfatning med et ledende kirkeråd i spidsen. Kirkerådet skulle vejlede, styres af biskopperne, være uafhængigt af Rigsdagen og alene referere til kongen. For nok skulle der være frihed indenfor Folkekirken, men der skulle også være en orden. Men i grundlovstaten kunne intet dog ske uden om Rigsdagen.

INDRE OG YDRE ANLIGGENDER Grundlovens fader D.G. Monrad arbejdede for, at Folkekirken skulle have en indre frihed i liturgi, lære og disciplin samt kirkeundervisning og bispetsyn. Næsten profetisk talte han for det, vi i dag

kender som menighedsråd, provstiråd og stiftsråd. Men også et centralt kirkeråd. De ydre forhold såsom rammeordninger omkring økonomi, bygninger og præsteansættelser skulle varetages af den udøvende magt: kongen og regeringen. Det betyder, at når der i dag tales om en fuldstændig adskillelse af stat og kirke, har det ikke bund i den danske historie. De fleste af kirkeforfatningsforslagene siden 1849 drejede sig hovedsageligt om frihed og selvstændighed i indre anliggender og rådgivende funktion i ydre anliggender, hvor staten havde myndigheden.

BYGGET OP FRA NEDEN

Den gældende ledelsesstruktur i Folkekirken kan siges at være bygget op fra neden. I 1903/1912 kom lovgivningen om menighedsråd, i 1922 om provstiuvalg og i 1992/2009 om stiftsråd. For alle tre er der vedtaget en opgaveformulering og kompetencefordeling. Nogle mener, at det eneste, Folkekirken mangler for at have en samlet forfatningsstruktur, er et kirkeråd.

Pastor Jacob Ørsted
Helligåndskirken/
Flensborg

Jacob Ørsted

Kirke og stat

[KIRKESIDEN] Jeg mener, at marven og ryggraden i dansk kultur er kristendommen, og at folkekirken har spillet og stadig spiller en afgørende rolle for, hvad Danmark og danskerne er. Martin A. Hansen har engang sagt, at Danmark begynder og slutter med kristendommen, og de ord vil jeg gerne gøre til mine. Det er afgørende for den folkelige sammenhængskraft og for hvad Danmark er som land, at folkekirken bevares og forsvares. Det er egentlig ikke for kirkens skyld. For kirken og kristendommen skal nok overleve i en eller anden form. Det er for landets skyld.

KIRKEMINISTERENS KOMMISSION

Vi har en radikal kirkeminister, som gik til valg på, at stat og kirke skulle adskilles. Skønt han bedyrer, at han nu har ændret holdning og går ind for folkekirken, så har han sørme gjort, hvad han kunne for at splitte og ødelægge folkekirken. Der er sket en eksplosion i antallet af udmeldelser på grund af ham, og for en, der som jeg, virkelig holder af folkekirken, er det smerteligt at være vidne til. Han har som den første kirkeminister i nyere tid kaldt sig selv for chef for folkekirken og herser og regerer rundt med den uden i øvrigt at have nogen fornemmelse af, hvad folkekirken er for en størrelse.

Som det seneste har han nedsat en kommission, hvor formålet er, at kirken skal have et råd eller en synode, som skal kunne udtale kirkens vegne. Der er for mig ikke nogen tvivl om, at det er det første skridt på vejen mod en adskillelse mellem kirke og stat. Det er det, som man i virkeligheden vil i Det radikale Venstre. Det er budskabet fra den radikale hovedbestyrelse

og fra blandt andet Sofie Carsten Nielsen.

AFGØRENDE FOR FOLKELIG SAMMENHÆNGSKRAFT

Med hensyn til kirkeråd er der al mulig grund til at advare. Der er sket en adskillelse af kirke og stat i Sverige. Man har fået et kirkeråd, som fungerer som en form for miniparlament, og som udtaler sig om alle mulige politiske emner.

Der er altså sket en stærk politisering af kirken. Det må ikke ske i Danmark.

Også af den grund skal vi forsvare folkekirken med næb og klør. For den nuværende kirkeordning betyder, at ingen kan udtale sig på kirkens vegne, og hvor er det godt, at det er sådan.

Jeg ved godt, at der er nogen, der siger: "Lad os bare få adskilt kirke og stat", lad os komme af med folkekirken.

Hvis det skete, tror jeg, at det med tiden ville begynde at gå op for danskerne, hvad de havde mistet, og hvor stort et tab det var for Danmark.

Sveriges tidligere statsminister Göran Persson var i sin tid med til at adskille kirke og stat, og det har han fortrudt så bitterligt. Selv siger han, og jeg citerer: "Den Svenske kirke var et af de få nationale symboler i vores land, som tilbød et nærvær og et indhold i hverdagen. En samlende kraft ikke mindst i en globaliseret verden."

Sådan er det. Folkekirken er afgørende for den folkelige sammenhængskraft, er afgørende for Danmark.

Christian Langballe,
sognepræst i Tjele/Nørrevinge
og Viborg Domsog,
Medlem af Folketinget,
Dansk Folkeparti

Nikolai Frederik Severin Grundtvig (1783 - 1872): Dansk forfatter, teolog, digter, filosof, historiker, præst ved Vartov i København, titulær biskop, filolog, skolemand og politiker. Lægger navn til Grundtvigianismen, initiativtager til folkehøjskolen. Den hyppigst repræsenterede digter i Den Danske Salmebog og en institution i dansk ånds- og samfundsliv.

FRIISK FORIINING

25. Herbsthochschule

[KONTAKT] Jubiläum bei der Friisk Foriining: In diesem Jahr findet zum 25. Mal die von der damaligen Vorsitzenden Marie Tångeberg ins Leben gerufene friesische Herbsthochschule statt. Vom 5. bis 9. Oktober wird eine Vielzahl von Aktivitäten angeboten, bei denen die friesische Sprache im Mittelpunkt steht.

Den passenden Rahmen der Begegnung für Jung und Alt bietet die dänische Heimvolkshochschule in Jarp-lund.

Wer gerade Friesisch lernt, ist genauso willkommen wie diejenigen, die es schon können. Dass unterschiedliche Varianten der nordfriesischen Sprache aufeinander treffen, ist ausdrücklich erwünscht.

Das umfangreiche Programm bietet verschiedene Workshops und Seminare wie Theaterspiel, Tai Chi, Re-

cycling-Kunst mit ausgedientem Geschenkpapier oder das alte friesische Kartenspiel Knüffeln. Angeboten werden weiter ein Friesischkurs für Anfänger, das Hörner-Schnitzen sowie die Produktion von Strick-Graffiti und eines friesischen Werbefilms. Das Rahmenprogramm mit einem Filmvortrag über die Sprachreise zu den Ladinern, einem Bericht über die Reiseroute Camino del Norte (nördlicher Jakobsweg), einer Exkursion zum Volkskundemuseum in Schleswig und ein Turnier im Bogenschießen runden die diesjährige Herbsthochschule ab.

Bei Fragen und zwecks Anmeldung bis 29. September wende man sich an das Sekretariat der Friisk Foriining, Tel. 04671-6024154, E-Mail info@friiske.de.

mcn

DFD DELTAGER AKTIVT

Trængsel i våbenhuset lige inden høstgudstjenesten 2011.

Helligåndskirken i høstens tegn

[KONTAKT] Høstgudstjenester er en tradition, og på søndag den 23. september kl. 10 er der høstgudstjeneste i Helligåndskirken i Flensborg sammen med FDF Flensborg og pastor Jacob Ørsted.

Det er blevet en god tradition, at høstgudstjenesten begynder med, at

FDerne sammen med andre børn bærer medbragt høst såsom frugt, grønsager, marmelade samt blomster op igennem kirken for at lægge høstgaverne på et bord oppe ved alteret. Det er ikke den eneste tradition: Efter gudstjenesten bliver der igen stående kaffe eller te til de voksne og

Væbner Nora stod fanevagt i dagens anledning sidste år. (Foto: Sten Andersen)

sodavand til børnene samt kage til. Da det kan være vanskeligt at finde en p-plads til bilen, anbefales at parkere ved byens museum og gå ned til kirken. Alle er velkomne.

sta

DAN

Fuld fart-lørdag

[KONTAKT] Gymnastikforeningen DAN afholder lørdag den 22. september sæsonens første fuld fart-lørdag på Gustav Johannsen-Skolen kl. 11.

Der springes på airtrackmatten, bygges redskabsbaner og mange andre sjove ting. Her kan alle være med. I

2 timer skal der bare brændes krudt af.

Medlemmer af Gymnastikforeningen DAN deltager gratis. Alle andre betaler 10 euro. Kom og vær med.

Flere informationer fås hos Anne Christensen, tlf. 0151-123 170 33 hhv. annegymdan@hotmail.com

SSW

Die Landesregierung ist gut gestartet

[KONTAKT] "Es ist völlig in Ordnung, unsere konkrete Politik zu kritisieren. Aber man sollte sich die Diskussion darüber, ob der SSW wirklich regieren darf, sparen", sagte der Landesvorsitzende des SSW, Flemming Meyer, auf dem Landesparteitag vergangenen Sonnabend in Husum.

Aus Sicht des SSW ist die neue Lan-

desregierung gut gestartet. Die Zusammenarbeit verläuft reibungslos, und die ersten Beschlüsse der Landesregierung sind ohne Probleme auch durch den Landtag gekommen. "Aus unserer Sicht ist die Einstimmigkeit von SSW, SPD und Grüne auch ausreichend um das Land vernünftig durch die politischen Stürme, die vielleicht kommen,

zu bringen. Dabei laden wir alle ein, die es wollen, sich an der Weiterentwicklung des Landes gemeinsam mit uns zu beteiligen. Wir wollen den Dialog mit allen Beteiligten. Das ist unser Anspruch. Auch den Dialog mit der Opposition, aber diese muss es natürlich auch wollen", so Meyer. Und Meyer weiter:

"Natürlich ist es für den SSW als Min-

derheitenpartei eine große Herausforderung, in einer Landesregierung mitzuwirken. Aber die Teilnahme einer Minderheitenpartei in einer Regierung ist auf europäischer Ebene keineswegs so ungewöhnlich, wie es uns manche in den Oppositionsparteien weismachen wollen. So gibt es Beispiele aus Finnland, Rumänien oder auch bei unseren Freunden in Westfriesland in den Niederlanden, wo die friesische FNP auch seit einiger Zeit in der Provinzregierung einen Minister stellt.

Damit meine ich, dass unsere politischen Gegner endlich anerkennen sollten, dass der SSW sowohl das Recht als auch die Fähigkeit hat, an einer Landesregierung beteiligt zu sein. Es ist völlig in Ordnung, unsere konkrete Politik zu kritisieren, aber man sollte sich die Diskussion darüber, ob der SSW wirklich regieren darf, sparen. Weder politisch noch juristisch bringt diese Debatte uns weiter.

Sollte es dennoch zu Klagen gegen

die Befreiung des SSW von der 5%-Hürde kommen, sehen wir dem gelassen entgegen. Das Bundesverfassungsgericht hat schon mehrfach festgestellt, dass die Befreiung des SSW gerechtfertigt ist um die Interessen der dänischen Minderheit zu wahren. Gerade die Beteiligung an der Landesregierung erfolgt auch, um die Interessen der dänischen Minderheit wahrzunehmen wie zum Beispiel bei den Zuschüssen für die dänischen Schulen.

Eines kann ich allen Bürgern und auch der Opposition garantieren. Wir haben im Juni nicht ja zum Regierungsbeitritt gesagt, um vor Ende der Wahlperiode wieder auszutreten. Wir wollen mindestens fünf Jahre regieren. Das ist das Ziel des SSW. Denn wir wollen Schleswig-Holstein voranbringen. In aller Bescheidenheit sind wir der Meinung, dass der SSW einen positiven Beitrag zur Entwicklung des Landes beitragen wird."

pd

Auch künftig Regierungsbeteiligung

[KONTAKT] Der SSW wird auch künftig eine Regierungsbeteiligung in Schleswig-Holstein anstreben.

Das unterstrich der Vorsitzende des SSW im Landtag, Lars Harms, auf dem Landesparteitag Sonnabend in Husum. "Ich betrachte es sogar als unsere Pflicht. Denn wofür wählen

uns die vielen Menschen, wenn nicht, um Einfluss auszuüben, und um für bestmögliche Lebensbedingungen für die Bürger im Lande zu kämpfen", sagte Harms.

"Wenn wir möglichst viel für die Menschen im Land erreichen wollen, dann können wir es natürlich als Op-

position versuchen. Aber als Regierungspartei können wir es machen", so Lars Harms unter tosendem Applaus der knapp 130 Delegierten und Gäste.

pd

Kämpft für Husum-Messe

[KONTAKT] Der Wind weht in Husum. Und das soll auch so bleiben. Ein einstimmiger Landesparteitag des SSW hat am Sonnabend in Husum ein klares Bekenntnis der Bundesregierung zur Energiewende gefordert. In seiner Resolution stellt sich der SSW ferner voll und ganz hinter die Windenergiemesse in Husum:

"Durch seine von der Natur begünstigte Lage und die hier ansässigen, innovativen Unternehmen der Windenergiebranche bieten sich für Schleswig-Holstein und hier insbe-

sondere an der Westküste große Chancen durch die Erneuerbaren Energien", unterstrich SSW-Vorstandsmitglied Peter Knöfler im Resolutionsantrag.

"Gerade deshalb muss die international anerkannte Windmesse Husum Energy unbedingt in Husum bleiben. Dafür wird der SSW kämpfen", so Peter Knöfler.

Er forderte die Energieversorger auf, sich ihrer Verantwortung zu stellen; nämlich die bezahlbare Abkehr von der Atomenergie und fossilen Brenn-

stoffen hin zu einer nachhaltigen Energieversorgung konstruktiv mitzugestalten.

"Eigentlich müsste der Strompreis um 2 Cent/kWh niedriger liegen, wenn die Stromversorger die gesunkenen Einkaufskosten an der Strombörse an die Kleinverbraucher weitergegeben hätten. Stattdessen erhielten nur die Großverbraucher deutlich niedrigere Preise", so Knöfler.

pd

Ausländerwahlrecht erweitern

[KONTAKT] Alle in Schleswig-Holstein lebenden Ausländer sollen künftig ein Wahlrecht bei Kommunal- und Landtagswahlen ausüben können.

Das forderte der SSW auf seinem Landesparteitag am Sonnabend in Husum.

In seiner Resolution fordert der Wählerverband die Landesregierung dazu auf, sich auf Bundesebene für eine entsprechende Änderung des

Ausländerwahlrechts einzusetzen. Bisher dürfen nur hier wohnende Ausländer aus anderen EU-Staaten ein Wahlrecht ausüben, und das auch nur bei Kommunalwahlen.

Damit werde ein großer Teil seit vielen Jahren in Schleswig-Holstein lebender Ausländer von diesem demokratischen Grundrecht ausgeschlossen. Um die Integration zu verbessern müsse auch die Möglichkeit der politischen Mitgestaltung für Auslän-

der ausgeweitet werden, begründete Landesvorstandsmitglied Christian Dirschauer den Resolutionsantrag. "Es ist für einen modernen demokratischen Staat unhaltbar, weiterhin einen größeren Teil der Bevölkerung davon abzuhalten am demokratischen Prozess teilzunehmen", so der Flensburger, der an diesem Punkt bereits im Koalitionsvertrag mitgearbeitet hatte.

pd

SSW-Landesvorsitzender Flemming Meyer (Mdl) ist gelassen. (Foto: Lars Salomonsen)